

Dómsmálaráðuneytið
Sölvhólsgrötu 7
101 Reykjavík

Sent á samráðsgátt

Reykjavík, 28. maí 2020

Meðfylgjandi er umsögn Rauða krossins á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 140/2018 með síðari breytingum um skráningu raunverulegra eigenda nr. 82/2019.

Virðingarfyllt,
f.h. Rauða krossins á Íslandi

Kristín S. Hjálmtýsdóttir,
framkvæmdastjóri

UMSÖGN RAUÐA KROSSINS Á ÍSLANDI

um

frumvarp til laga um breytingu á lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 140/2018 með síðari breytingum um skráningu raunverulegra eigna nr. 82/2019.

150. löggjafarþing 2019-2020.**Þingskjal x – x. mál.****Stjórnarfrumvarp**

Rauði krossinn á Íslandi stendur vörð um mannréttindi og virðingu einstaklinga og vinnur að málefnum flóttamanna og umsækjenda um alþjóðlega vernd í samvinnu við stjórnvöld og Flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna. Félagið hefur mikla og langa reynslu af málefnum umsækjenda um alþjóðlega vernd og flóttamanna. Ábendingar og athugasemdir félagsins miða að úrbótum, þar sem hagsmunir stjórnvalda og þeirra einstaklinga sem í hlut eiga fara saman að öllu jöfnu. Þessi umsögn lýtur að erfiðleikum flóttafólks við að hefja líf í nýju landi með þau skilríki sem þeim eru fengin við veitingu alþjóðlegrar verndar og leyfis til dvalar í landinu.

Þegar flóttafólk hefur fengið alþjóðlega vernd hér á landi gefur Útlendingastofnun út skilríki því til handa, svokölluð dvalarleyfisskírteini. Á meðan umsóknarferli um vernd stendur nýtur fólk fjárhagsstuðnings Útlendingastofnunar og býr í húsnæði á hennar vegum eða þeirra sveitarfélaga sem stofnunin hefur samið við um þjónustu. Þessari fjárhagsaðstoð lýkur tveimur vikum eftir að fólk hefur hlotið vernd og leyfi til dvalar og sömuleiðis þarf það þá að útvega sér húsnæði sjálf. Forsenda þess að fólk geti hafið líf sitt hér í nýju landi er að geta aflað sér tekna sjálf eða leitað eftir fjárhagsaðstoð sveitarfélags í byrjun búsetu. Til þess þarf fólk að geta stofnað bankareikning og sótt um rafræn skilríki.

Það sama gildir um umsækjendur um alþjóðlega vernd sem hljóta hér tímabundið atvinnuleyfi eftir umsókn þess efnis, sem fer til meðhöndlunar hjá Útlendingastofnun og Vinnumálastofnun áður en leyfi er gefið út. Sá hópur þarf að geta stofnað bankareikning í eigin nafni til að geta fengið laun greidd. Dvalarleyfiskort þess hóps er líkt og þeirra sem njóta alþjóðlegrar verndar gefið út af Útlendingastofnun.

Í núverandi lögum nr. 140 frá árinu 2018 um aðgerðir gegn peningabætti segir í 3. gr. um skilgreiningar: „18. *Viðurkennd persónuskilríki*: Gild persónuskilríki sem gefin eru út af stjórnvöldum eða eru viðurkennd af stjórnvöldum. Til gilda persónuskilríkja teljast vegabréf, ökuskírteini og nafnskírteini gefin út af Þjóðskrá Íslands eða samsvarandi erlendum stjórnvöldum og rafræn skilríki sem innihalda fullgild rafræn vottorð sem varðveitt eru á fullgildum undirskriftarbúnaði samkvæmt lögum um rafrænar undirskriftir.”

Ofangreind skilríki veitt flóttafólki annars vegar og umsækjendum um alþjóðlega vernd sem fá útgefið atvinnuleyfi hins vegar, virðast ekki vera tekin gild af bönkum sem lögleg íslensk skilríki og falla ekki undir ofangreinda skilgreiningu. Undanfarið höfum við sem þjónustum flóttafólk orðið illilega vör við erfiðleika þeirra við að stofna bankareikninga í eigin nafni og að fá rafræn skilríki og hefur það oft tekið langan tíma og mikla fyrirhöfn. Hefur því verið borið við að þær hindranir stafi af hertu eftirliti vegna aðgerða gegn peningabætti. Á meðan fólk er ekki með bankareikning þá getur félagsþjónustan ekki greitt út fjárhagsaðstoð og launagreiðandi ekki út laun. Þessar tafir leiða af sér að fólk er mögulega tekjulaust í einhverjar vikur þó svo að réttur til fjárhagsaðstoðar sé skýr og að atvinnurekanda beri að greiða laun. Meðal flóttafólks eru einstaklingar sem hafa engar aðrar bjargar í byrjun búsetu hér en að

fá fjárhagsaðstoð félagsþjónustu frá viðkomandi sveitarfélagi. Um þá sem hljóta tímabundið atvinnuleyfi gildir að þeir þurfa þá að flytja úr húsnæði á vegum Útlendingastofnunar og framfærslugreiðslur samkv. 33. gr. laga um útlendinga falla niður við útgáfu atvinnuleyfis.

Félagið bendir á mikilvægi þess að gleyma ekki sérstökum aðstæðum þessa hóps og tryggja að einstaklingar með alþjóðlega vernd fái skilríki sem duga þeim til að gerast sjálfstæðir og sjálfbjarga borgarar í samfélaginu frá fyrsta degi og/eða tryggja að núverandi skilríki sem gefin eru út þeim til handa séu tekin gild af þeim stofnunum sem þau þurfa að skipta við.

Mikilvægt er því að við skilgreiningu á gildum persónuskilríkjum sé bætt skilríkjaflokknum dvalarleyfiskortum útgefnum af Útlendingastofnun enda hefur viðkomandi handhafi dvalarleyfis uppfyllt þau skilyrði sem stofnunin setur fyrir löglegri dvöl hans hér á landi.

Fulltrúar Rauða krossins eru tilbúnir til að gera frekari grein fyrir framangreindum athugasemdum og svara spurningum sé þess óskað.